

Mateřská škola Zdounky, okres Kroměříž

Plán environmentální výchovy

Školní rok 2023/2024

Ve Zdoukách 10. 9. 2023

Vypracovala: Jiřina Zelenková

Environmentální výchova v MŠ Zdounky

Úvod

Environmentální výchova má ve výchovně-vzdělávací koncepci MŠ Zdounky své nezastupitelné místo. Oblast EVVO je jedním ze základních pilířů, na kterých je postavena filosofie naší školy a která průběžně prolíná a vhodným způsobem doplňuje a rozvíjí školní vzdělávací program s názvem Pohodou ke zdraví.

Vedeme děti k tomu, aby se dokázaly těšit z hezkých a příjemných zážitků v přírodě. Cítit sounáležitost s živou i neživou přírodou. Mít povědomí o významu životního prostředí pro člověka, porozumět, že změny jsou přirozené a je třeba se přizpůsobovat proměnlivým okolnostem, snažit se pomáhat pečovat o okolní životní prostředí, vhodně nakládat s odpady, starat se o rostliny, živé tvory a chránit je.

Péče o zdravé životní prostředí, přirozený kontakt dětí s přírodou a uvědomění si důležitosti těchto hodnot pro náš život a pro budoucnost, je tak jedním z prioritních cílů, které si v rámci environmentální výchovy klademe.

Dlouhodobé cíle

- Péče o životní prostředí kolem nás.
- Prohlubování kladného vztahu dětí k přírodě a okolnímu světu jako celku.
- Utváření pozitivního vztahu dětí k přírodě v okolí MŠ Zdounky.
- Osvojení si poznatků o přírodě.
- Ekologizace provozu školy – šetření materiály a energiemi, třídění odpadu, zapojení do projektů s ekologickou tematikou.
- Materiální, finanční a prostorové zajištění EVVO v MŠ Zdounky.
- Rozvoj spolupráce MŠ s okolím v oblasti EVVO (rodiče, obec, ČSOP a další subjekty).
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO.
- Propojení témat EVVO s MPP a dalšími vzdělávacími oblastmi.
- Multikulturní výchova – rozvíjení poznatků, seznámení s jinými kulturami.

Dílčí cíle

- Získávání zkušeností s živou a neživou přírodou, jejími vlastnostmi.
- Prohlubování citlivého vztahu k rostlinám a živočichům.
- Návuk ekologického chování při šetření zdroji a energiemi, návuk praktického třídění odpadového materiálu ve třídách.
- Využívání školní zahrady a blízkého přírodního prostředí k aktivitám EVVO (seznámení s ekosystémy – pole, louka, les, rybník, potok).

- Uvědomění si změn v přírodě spojených se střídáním čtyř ročních období.
- Seznámení s významem vody v přírodě.
- Zapojení rodičů a veřejnosti do environmentálních aktivit a akcí MŠ.
- Navázání spolupráce s místním sdružením ochránců přírody, myslivci, včelaři, chovateli a zahrádkáři – besedy, účast na environmentálních programech, výstavách.
- Péče o zvířata na naší školní zahradě (instalování hmyzích domečků, péče o krmítko pro ptáčky, ježkovník, instalace ptačích budek apod.), ev. pořízení nenáročných zvířecích kamarádů do tříd (např. oblovky, strašilky atd.)
- Péče o rostliny ve třídách a na školní zahradě – zalévání, přesazování, zřízení bylinkové skalky, vyvýšené záhony, skleníky, výsev semínek, výsadba rostlin apod.
- Využití a vybavení části školní zahrady jako zahrady přírodní – motýlí louka, jezírko, senzomotorický chodník apod.
- Seznámení dětí s přírodními materiály – písek, hlína, voda, kámen, dřevo,.. a jejich vlastnostmi a využitím.
- Stanovení garanta pro environmentální výchovu z řad pedagogických pracovníků, DVPP.

Realizace dlouhodobých i dílčích cílů je postupná do aktivit a činností jsou zapojováni všichni pracovníci školy. Naplňování všech stanovených cílů je průběžně sledováno a vyhodnocováno.

Naplňování klíčových kompetencí realizací Environmentální výchovy

Plán environmentální výchovy vychází z obsahu Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a Školního vzdělávacího programu Pohodou ke zdraví. Prostupuje celým výchovně vzdělávacím procesem a u dětí rozvíjí všechny klíčové kompetence v jednotlivých okruzích.

Kompetence i učení

- soustředit pozornost, objevovat, experimentovat, zkoumat
- získanou zkušenost umět uplatnit v praktickém životě
- mít poznatky o okolním světě
- ptát se, hledat odpovědi, všimnout si co děje kolem něj, mít radost z vlastních úspěchů
- učit se nejen spontánně, ale i vědomě, dokončit co započalo, postupovat podle pokynů
- snažit se hodnotit sám sebe
- všimnout si problémů kolem sebe a snažit se je řešit dle vlastních možností
- rozlišovat řešení funkční a nefunkční
- zjišťovat, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, poznávat, že svojí aktivitou může situaci ovlivnit
- je-li povzbuzeno třeba jen za snahu, nebát se chybovat

Kompetence komunikativní

- samostatně vyjadřovat své myšlenky, ovládat řeč, rozumět slyšenému, vést rozhovor
- dokázat se vyjadřovat, sdělovat pocity a prožitky
- průběžně rozšiřovat svoji slovní zásobu a aktivně ji používat
- vědět, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky

Kompetence sociální a personální

- samostatně rozhodovat o svých činnostech, vytvářet si vlastní názor
- uvědomovat si, že odpovídá za své jednání
- ve skupině se umět prosadit, ale i podřídit, spolupracovat ve skupině, respektovat druhé
- spolupodílet se na společných rozhodnutích, dodržovat dohodnutá pravidla

Kompetence činnostní a občanské

- mít smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, vážit si práce druhých
- chápat, že zájem o to, co se kolem děje je pro něj přínosem, lhostejnost a nezájem nikomu nepomůže
- vědět, že není jedno, v jakém prostředí žije, vědět že i svým chováním prostředí ovlivňuje
- dbát na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chovat se odpovědně k lidem i okolí (příroda)

Základem Environmentální výchovy jsou prožitkové a činnostní aktivity a především pobyt v přírodě. Velmi osvědčenou metodou je tematické nebo projektové vyučování, které prakticky procvičí a ověří základní vědomosti a dovednosti z oblasti EVVO.

Zaměření činností, dílčí úkoly, náměty – stanovení plánu a úkolů na školní rok

2023-2024

Jednotlivé části programu se vzájemně prolínají v návaznosti na roční období a vychází z podtémat ŠVP. Dále jsou provázány s aktivitami Minimálního preventivního programu školy, s aktivitami v projektu Celé Česko čte dětem a Človíček a jeho maminka planeta Země, což je celoroční komplexní program se spoustou inspirací. Celoroční program od semínka po sklizeň provede celým cyklem života, rostlin, které si děti samy vypěstují na vyvýšených záhonech.

Dary podzimu

Charakteristika podzimu, počasí, odlet ptáků, sklizeň ovoce, zeleniny a polních plodin, barevnost listů, příprava zvířat na zimu. Využívání všech smyslů k poznávání přírody, uvědomování si změn v přírodě. Vědět jak šetřit energiemi, jak třídit odpad.

Aktivity a projekty: Plný košík vitamínů

Výstava zahrádkářů 15.9. – výtvarné zpracování ovoce a zeleniny

Cesta jablíčka (česání, ochutnávání, zpracovávání ovoce)

Ze záhonku na talíř – sklizeň mrkve, brambor, dýňování, ochutnávání, tvoření ze zeleniny, soutěžení (skákání v pytli, hod do koše, pečení brambor)

Co vidí draci z výšky – pozorování odletu ptáků, výroba vlaštovek z papíru, pouštění draků, pozorování změn v přírodě – mlha, vítr, déšť, chladna z rána, barvení listů

Den stromů – projektový den ve spolupráci s ČSOP Divoky 6.10.

Listová postýlka – zvířátka se připravují na zimu, uspávání, hraní s listy – hrabání, skákání do hromady listů, listové housenky, skřítkci podzimníčci, výtvarné techniky – frotáž kůry stromů, listů, tvoření z přírodnin

Sněhová peřinka

Charakteristika zimy, vnímání změn v přírodě v závislosti na ročním období, přizpůsobování se počasí, umět se pohybovat na různém povrchu, posilování přirozené zvědavosti, radost z objevování, experimentování, dokrmování a pozorování ptáků na krmítku.

Aktivity a projekty:

Mrazíkovo tvoření – pozorování jinovatky, sněhových vloček, rampouchů, pokusy se sněhem, ledem – změny skupenství, hry na sněhu, zimní sporty, klouzanice, oblékání

Plné krmítko – pozorování ptáků na krmítku, příkrmování, ozdobení vánočního stromu pro zvířátka a ptáky

Stopy ve sněhu – pozorování stop ve sněhu, beseda s myslivci – péče o volně žijící zvířata

Jarní probouzení

Charakteristika jara, základní znalosti o Zemi, objevování a vnímání různorodosti přírody (biotopy), rozvoj estetického vnímání, vytváření pozitivního citění k živé i neživé přírodě, dovednost třídění odpadů, povědomí o tradicích, péče o rostliny.

Aktivity a projekty:

Poslové jara – přelet ptáků, stavění hnízd, on-line budka MŠ, mláďata zvířat, zvuky, vůně jara

Vynášení Morany – tradice na konci zimy – jarní rovnodennost 20.3.

Kapička vody – den vody 22.3., koloběh vody v přírodě, od pramínku k řece, šetření vodou, návštěva čističky vody

Semínko, vstávej – setí semínek – celoroční péče o rostliny na vyvýšených záhonech

Uklidme Česko – 6.4. – třídění odpadu, udržování MŠ a okolí v čistotě

Otvírání studánek – 20.4. – tradice vítání jara – kulturní program s aktivitami pro děti ve spolupráci s ČSOP Divoky

Den Země – 22.4. – planeta Země, jak ji známe, jak jí můžeme pomáhat

Čarování v přírodě – kouzlení z přírodnin, malování na kamínky, ulity, pozorování pod lupou, pod mikroskopem

Co se skrývá za humny – biotopy- louka, pole, les, rybník, potok – živočichové a rostliny – naučná stezka Divoky

K aktivitám lze využívat tematických knih, environmentálních pomůcek, senzomotorického chodníku, přirozených míst v zahradě i mimo ni. Je možné využít cyklus inspirací Človíček a jeho maminka planeta Země, vyvýšené záhony, brambořiště, jezírko. Biotopy jsou celoročně přístupné v Divokách na naučné stezce ČSOP. Je možné navštívit farmy v okolí, Zoo.

Naplnění očekávaných výstupů

- dítě rádo využívá přírodu ke svým hrám, má rádo pobyt venku v přírodě
- dítě pozná a pojmenuje několik druhů neživé přírody (kámen, písek, hlína, voda) a jejich vlastnosti
- dítě chápe význam neživé přírody pro živou
- dítě se zájmem pozoruje životní cyklus rostlin, rozliší stromy, keře a byliny, pozná některé zástupce rostlin
- dítě popíše jednotlivé části rostlin, s vedením či dopomocí umí o rostliny pečovat
- dítě zná několik písní o rostlinách a živočiších
- dítě se zájmem pozoruje, povídá si, napodobuje a výtvarně ztvárňuje hmyz, ptactvo a jiné živočichy
- dítě pozná a pojmenuje několik druhů hmyzu, ptactva a jiných živočichů (na obrázcích i v reálném životě)
- dítě respektuje právo na život každého živého tvora
- dítě se chová ohleduplně k přírodě (neodhazuje odpadky, netrhá a neničí zbytečně rostliny, neubližuje zvířatům, neznečišťuje vodu)
- dítě pojmenuje čtyři roční období, všímá si změn v návaznosti na roční prostředí, dokáže charakterizovat jednotlivá roční období, vyjmenuje jejich znaky
- dítě se zvládá obléct, přiměřeně počasí a ročnímu období
- dítě popíše úměrně svému věku život volně žijících zvířat
- dítě chápe, proč někteří ptáci odlétají do teplých krajín a proč se některá zvířata ukládají k zimnímu spánku
- dítě vysvětlí jednoduchou formou rozdíl mezi vývojem ptáků a savců (vajíčko a živé mládě)
- dítě úměrně svému věku chápe princip koloběhu vody v přírodě
- dítě rozliší jednotlivá skupenství vody
- dítě chápe význam slunce pro život na Zemi
- dítě chápe úměrně svému věku význam vody pro život rostlin i živočichů
- dítě chápe přiměřeně věku význam vzduchu pro život – chápe význam rostlin v procesu fotosyntézy
- dítě pečuje o okrasné rostliny ve třídách a stará se o užitkové rostliny na školních záhonech
- dítě zvládá manipulaci se základním zahradnickým náčiním (motyčka, hrábě, konev na zalévání)

Prostředky k realizaci

- vycházky do přírody, pozorování, pokusy
- praktické aktivity na školní zahradě

- dramatizace
- práce s encyklopediemi a knihami – četba
- práce s didaktickými pomůckami (hry, puzzle, skládačky, pexesa, stavebnice, obrazový materiál)
- sběr přírodnin, výtvarné aktivity, pracovní činnosti
- herbář
- modelování z hlíny, písku, stavby z kamenů, dřívěk a dalších přírodnin
- výsev semínek, sadba rostlin
- pozorování s lupou, pod mikroskopem
- příkrmování ptactva v krmítku, zvířat v krmelci
- simulační hra
- pedagogové jdou svým chováním a jednáním dětem příkladem
- ochutnávka sklizně ze školních záhonků, využití ve školní kuchyni – bylinky, mrkev, jahody, jablka..
- seznamování s vůní různých rostlin a přírodnin
- zkoumání přírodnin hmatem – rukama i nohama – senzomotorický chodník
- pozorování rozkladu – kompost
- volné hry s využitím přírodních prvků

Metody hodnocení

- rozhovor
- komunitní kruh, diskuze
- fotodokumentace
- vyhodnocení pracovních listů
- vyhodnocení výtvarných a pracovních činností
- herbář
- rozbor pozorování
- výstavka
- prezentace v tisku – Zdounecký zpravodaj, Týdenník apod.

Spolupráce s rodiči

- podíl na aktivitách a akcích s environmentálním zaměřením (výstava výrobků z přírodnin – Kaštánkové království, dýňové dekorace, jablíčkové dobroty, výroba lojových kuliček, semínkových zásobníčků pro ptáky do krmítka a na vánoční zdobení stromečku, účast na akcích Otvírání studánek, Den Země, Uklidme svět, Pohádkový les, Den stromů apod.
- jednotný přístup při vedení dětí k ochraně životního prostředí – třídění odpadu, neodhazování odpadků, šetření vodou a energiemi
- preferování pohybu pěšky, nebo na koloběžce, kole